

Päijät-Hämeen liiton lausunto Itäisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

Lausuntopyyntö Itäisen Suomen ohjelmaluonnoksesta
Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/2646/2024-TEM-63
Vastausaika päättyy: 22.11.2024
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=d73037c3-ba48-4057-8107-18c882f4e006>

Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut maailman ja Suomen geopoliittista asemaa merkittävästi ja pitkäaikaisesti. Samalla se on muuttanut itäisen Suomen ja raja-alueiden merkitystä paitsi koko Suomelle, myös Euroopan unionille ja Natolle. Suomen ja Venäjän välinen 1343 kilometrin pituinen raja kattaa huomattavan osan koko EU:n ja Venäjän välisestä rajasta. Venäjän hyökkäyssota päätti Suomessa aikakauden, jonka aikana yhteistyötä, kaupankäyntiä ja kulttuurisia yhteyksiä on kehitetty idän suuntaan.

Asian on valmistellut kehittämisjohtaja Juha Hertsi.

Päätös

Päijät-Hämeen liiton huomioita Itäisen Suomen ohjelmasta on valmisteltu yhteistyössä kuntien ja sidosryhmien kanssa.

1. Kestävän kasvun mahdollisuudet, uudet investoinnit ja kilpailukyvyn vahvistaminen

Päijät-Häme näkee tärkeänä, että kestävän kasvun ja kilpailukyvyn vahvistaminen otetaan huomioon kansallisessa strategiassa tasapuolisesti. Ohjelman painotus itäisten maakuntien elinvoimatekijöihin saattaa epäsuorasti vaikuttaa Päijät-Hämeen houkuttelevuuteen investointikohteena. Päijät-Hämeen vahva asema kiertotalouden ja ympäristötekniikan innovaatioiden kehittämisessä tulisi nähdä resurssina, joka voi tukea myös itäisten maakuntien kehittämistä yhteistyöhankkeiden kautta.

2. Puhtaan energian mahdollisuuksien hyödyntäminen ja digitaalisen puhtaan kasvun tukeminen

Ohjelmassa esitetyt toimenpiteet, kuten uusiutuvan energian ja maatuulivoiman kehittäminen, ovat hyviä avauksia, mutta

Samalla tulisi huomioida ja hyödyntää myös Päijät-Hämeen potentiaali. Päijät-Hämeellä on jo toimivia esimerkkejä, kuten Lahden alueen energiaratkaisut ja kiertotalouden teknologiat, jotka voisivat täydentää valtakunnallista kehitystä. Yhteistyö kannattaisi rakentaa niin, että myös Päijät-Hämeen osaaminen ja infrastruktuuri tukevat ohjelman tavoitteiden toteutumista laajemmin.

3. Kestävän matkailun vetovoiman lisääminen

Päijät-Häme tunnistaa kestävän matkailun potentiaalin erityisesti luontoon ja kulttuuriin perustuvassa matkailussa. Itäisen Suomen ohjelman painotus rajaseudun matkailun kehittämisessä on tarkoituksenmukaista. Samalla korostamme, että Päijät-Hämeen matkailustrategia, joka hyödyntää alueen saavutettavuutta ja monimuotoisia matkailukohteita, voi olla synergiassa itäisen Suomen tavoitteiden kanssa. Päijät-Hämeen matkailuyhteistyö muiden eteläisen Suomen maakuntien kanssa voisi tarjota mallin, jota sovellettaisiin myös idässä.

4. Osaaminen ja osaavan työvoiman saatavuus

Päijät-Häme korostaa osaamisen merkitystä elinvoiman vahvistamisessa. Alueella toimiva LAB-ammattikorkeakoulu ja LUT-yliopisto tarjoavat kehittyneitä malleja koulutuksen ja työelämän tarpeiden yhdistämisessä. Itäisen Suomen ohjelman koulutuksen ja työvoiman saatavuutta koskevat toimenpiteet, kuten kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelu ja alueelliset opintolainahyvitykset, voisivat olla myös Päijät-Hämeelle soveltuvia käytäntöjä, joita kannattaisi hyödyntää yhteistyössä.

5. Koko Suomen turvallisuus, huoltovarmuus ja omavaraisuus

Itäisen Suomen ohjelman vahva painotus turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen on perusteltua. Päijät-Hämeellä on myös merkittävä rooli eteläisen Suomen huoltovarmuuden, logistiikan ja elintarvikehuollon näkökulmasta. Valtakunnallisessa huoltovarmuusstrategiassa tulisikin huomioida Päijät-Hämeen ja itäisen Suomen keskinäiset riippuvuudet.

6. Alueen saavutettavuus (fyysinen ja digitaalinen)

Itäisen Suomen saavutettavuuteen liittyvät toimenpiteet, kuten kantaverkkojen ja liikenneinfrastruktuurin kehittäminen, ovat

Maakuntajohtaja

25.11.2024

§ 58/2024

olennaisia koko Suomen kilpailukyvyn näkökulmasta. Päijät-Hämeen erinomainen sijainti logistisena keskuksena tukee itäisen Suomen saavutettavuutta erityisesti pääkaupunkiseudulle ja kansainvälisille markkinoille. Digitaalisen infrastruktuurin kehittäminen alueilla voi synnyttää synergiaetuja, jotka hyödyttävät Itäisen Suomen maakuntien lisäksi koko Suomea. Liikennejärjestelmän osalta Päijät-Hämeen liitto kannattaa olemassa olevan rataverkon kehittämistä.

Päijät-Hämeen liitto korostaa myös, että Itä-Suomen saavutettavuutta on mahdollista parantaa muutoinkin kuin rakentamalla Itärata, jonka taustalla oli oletus kasvavasta Venäjän liikenteestä. Osana Itä-Suomen saavutettavuutta tulee selvittää Lahti - Heinola - Mikkeli -ratayhteyden rakentamisen vaikutukset Itä-Suomen elinvoimaan.

Mikäli nykyisten rataosuuksien (Lahden oikorata ja Karjalan rata) nopeuksia nostetaan ja jatketaan Lahden oikorataa Heinolan kautta Mikkeliin, nopeutuu itään suuntautuva liikenne merkittävästi. Matka-aika Helsingistä Kuopioon olisi noin kolme tuntia – lähes tunnin vähemmän nykyiseen verrattuna. Lahden ja Mikkelin väli taittuisi puolestaan 52 minuuttia nopeammin ja Helsingistä Joensuuun lähes puoli tuntia nopeammin kuin tällä hetkellä. Päijät-Hämeen liitto painottaa, että myös lentoradan rakentamista on vauhditettava osana koko Suomen, ml. Itä-Suomen saavutettavuuden parantamista.

7. Muut kommentit

Päijät-Hämeen liitto korostaa, että ohjelman tavoitteiden tulisi tukea ennen kaikkea maakuntien välistä yhteistyötä ja elinvoimaa, sen sijaan, että kehitetään yksittäisiä rajattuja alueita. Myös yrityksillä tulisi olla yhdenvertaiset mahdollisuudet kasvaa ja kansainvälistyä, ilman keinotekoisesti luotuja rajoja.

Maakuntien erilaiset vahvuudet ja tarpeet tulisi nähdä toisiaan täydentävinä, jotta ohjelman hyödyt maksimoituvat ja realisoituvat koko maan tasolla. Itäisen Suomen ohjelma asettaa keinotekoisien alueellisten rajan, joka ei tunnista Päijät-Hämeen samankaltaisia haasteita ja mahdollisuuksia.

Venäjän rajan sulkeminen on vaikuttanut laajasti paitsi rajanaapureihin myös muihin alueisiin, kuten Päijät-Hämeeseen, jossa tukkukauppa, logistiikka ja valmistava teollisuus ovat

kärsineet viennin ja raaka-aineiden tuonnin vaikeutumisesta. Venäjän-kaupan tyrehtyminen on vaikuttanut myös Päijät-Hämeen yritysten toimintaympäristöön erityisesti energiaintensiivisillä ja logistiikkaan nojaavilla aloilla.

Venäläisten matkailijoiden puute on vaikuttanut Päijät-Hämeen matkailusektoriin, erityisesti Lahden alueen matkailukohteisiin ja vapaa-ajan asutukseen. Lahden alue ympäristöineen on ollut suosittu kohde venäläisille. Ohjelma ei ota huomioon tätä yhteneväisyyttä Kymenlaakson ja Etelä-Savon tilanteen kanssa. Alueella olisi myös potentiaalia houkuttaa uusia matkailijoita Venäjän matkailijoiden korvaamiseksi, mutta tämä vaatii systemaattista tukea ja kansainvälisen markkinoinnin vahvistamista.

Kuten itäisillä alueilla, myös Päijät-Hämeessä on nähtävissä työpaikkojen vähenemistä erityisesti aloilla, jotka olivat aiemmin riippuvaisia Venäjän markkinoista. Samalla osaavan työvoiman puute estää uusia investointeja ja innovaatioita.

Päijät-Hämeen TKI-toiminta, vaikka sillä on merkittävä potentiaali, on edelleen alhaisella tasolla. Ohjelman rahoitus- ja kehittämispainotukset eivät riittävästi tue Päijät-Hämeen kaltaisia alueita, vaikka ne kohtaavatkin samoja rakenteellisia ongelmia kuin itäiset maakunnat.

Päijät-Häme toimii logistisena solmukohtana itäisen ja eteläisen Suomen välillä ja on myös kärsinyt Venäjän markkinoiden menetyksistä koskien esim. transitokauppaa ja logistiikkapalveluja. Tämä ongelma ei eroa merkittävästi itäisen Suomen vastaavista haasteista.

Päijät-Hämeen väestökehityksen haasteet – nuorten muuttoliike suuriin kaupunkeihin ja ikääntyvä väestö – ovat samoja kuin Itä-Suomessa. Ohjelman painopisteet eivät tunnista tätä yhteyttä eikä ohjelma tarjoa Päijät-Hämeelle vastaavia ratkaisuja, kuten alueellista opintolainahyvitystä tai koulutuksen lisäresursseja. Tämä kasvattaa alueellista eriarvoisuutta.

Pohjanmaan kauppakamari, Tampereen kauppakamari, Keski-Suomen kauppakamari ja Hämeen kauppakamari (Kanta- ja Päijät-Häme) ovat tehneet kannanoton ohjelmasta. Kauppakamarit ovat ohjelman osalta huolissa siitä, että valtionhallinnon katset suuntautuvat liiaksi tietyille alueille ja

Maakuntajohtaja

25.11.2024

§ 58/2024

väistämättä nämä panostukset heikentävät kehittämispotentiaalia ja elinvoimaa toisilla alueilla.

Valtion tulee edistää alueiden elinvoimaa tasapuolisesti.

Mahdollisia seurauksia Päijät-Hämeen kannalta

Ohjelma aiheuttaa keinotekoisia jakolinjoja Päijät-Hämeen ja itäisten maakuntien välille, vaikka haasteet ja mahdollisuudet ovat hyvin samankaltaisia.

Päijät-Hämeen ja itäisten maakuntien välinen potentiaalinen yhteistyö (esim. matkailu, logistiikka, TKI-toiminta ja yritys yhteistyö) jää hyödyntämättä, jos raja yhteistyöhön on liian tiukka tai käytännössä mahdoton.

Alueellinen painotus johtaa siihen, että Päijät-Hämeen jo vähäinen tukitaso laskee, vaikka tukea tarvittaisiin lisää alueen kehityksen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi.

Päijät-Hämeen kannalta olisi tärkeää, että ohjelma tunnistaa yhtäläisyydet ja integroi alueen osaksi ratkaisuja, jotka koskevat Venäjän rajan sulkemisen laaja-alaisia vaikutuksia.

Yhteistyön vahvistaminen ja synergioiden hyödyntäminen edistävät koko maan kilpailukykyä.

Niina Pautola-Mol
Maakuntajohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.